Hur Sverige undgick kriget men förlorade sitt oberoende

av Erik Rossander

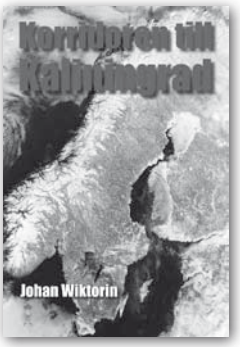

TITEL:
Korridoren till Kaliningrad
FÖRFATTARE:
Johan Wiktorin
FÖRLAG:
Kungl Krigsvetenskapsakademien 2013

ATT BEDRIVA FÖRSVARSDEBATT i romanform är inte att göra det lätt för sig; förutom att presentera fakta och åsikter som man gör i en vanlig debattartikel, ska man få till en spännande och intressant intrig som är välformulerad och som inte är helt osannolik. Det har gjorts tidigare. I Sverige bland andra av pseudonymen Harry Winter som 1988 gav ut trilogin *Operation Garbo* som fick stor uppmärksamhet och spridning. Problemet för Harry Winter liksom för Johan Wiktorin är naturligtvis att det är svårt att få ett kvitto på om ansträngningen gett resultat; kanske kan de ha väckt tankar hos beslutsfattarna som senare kan ha en inverkan på deras överväganden. Låt oss hoppas det, för det är verkligen kortromanen *Korridoren till Kaliningrad* värd.

Intrigen är fängslande och rappt skriven och beskriver en växande konflikt i södra Östersjön som berör många beslutsfattare i och utanför Europa. Spelet mellan olika beslutscentra skildrar dilemmat att undvika eftergifter som visar svaghet utan att äventyra freden. Även ett lokalt problem får snabbt internationella konsekvenser, vilket författaren realistiskt demonstrerar. Kärnan i konflikten berör den känsliga ryska trafiken genom Litauen till enklaven Kaliningrad. En blinkning åt den ”polska korridoren” och de tyska kraven på förbindelser till Östpreussen 1939? För svenskt vidkommande blir Gotland och dess brist på eget försvar utöver hemvärn och otillräckliga förberedelser för förstärkningar en central fråga.

Det är alltid mycket svårt att formulera ett konfliktscenario som håller ihop. Man börjar med att beskriva en logiskt oantastlig händelsekedja, men någonstans på slutet måste man ta till någon extra piruett för att bryta logiken för att få till ett angrepp. Johan Wiktorin lyckas här betydligt bättre än vad vi i Försvarsmakten gjorde i den tidigare planeringsproceduren med först ”dimensionerande”, och sedan när det blev för kostnadsdrivande, ”styrande” angreppsfall som nästan alla började med Titos död men som också alla hade mycket svårt att få det att logiskt sluta med ett angrepp på Sverige

Berättelsen här utspelar sig i en nära framtid – 2015 – och känns dessvärre inte orealistisk. På ett tydligt och pedago-

giskt sätt demonstreras det svenska försvarets brister i tur och ordning efter hand som konflikten trappas upp: för få arméförband finns tillgängliga, vilket innebär att Sverige måste säga nej till att EU sätter in Nordic Battle Group för att dämpa konflikten i Balticum. Den svenska kontingenten behövs i landet för vårt eget försvar. Vi kan inte heller trovärdigt samtidigt upprätta ett försvar på fastlandet och på Gotland. Bristen på minsvepare, ubåtsjaktkompetens och eskortfartyg äventyrar en planerad överskeppning till Gotland och jakten orkar inte skydda luftrummet under längre tid. Erbjuden förstärkning från USA kan inte heller få begärt sjöfartsskydd eller luftvärnsskydd på flygbaserna och så vidare. ”Vi har för få enheter på fel plats helt enkelt” som bokens försvarsminister suckar. Den totala bristen på förståelse för och förmåga till vilseledning och skydd, liksom övning i ledning av större förband avslöjas obarmhärtigt. Dessutom belyses bristerna i förnödenheter och kvalificerad ammunition.

Vi tillmäts visserligen också vissa starka sidor. De enskilda soldaterna och sjömännen är motiverade, välutbildade och väluttrustade och den militära ledningen framställs som kompetent (men oerfaren när det gäller operativ ledning) och beslutsför med förmåga att tydligt förmedla lägesbeskrivningar till den politiska toppen som också överlag får klart godkänt. Om sedan alla officerare är så raka i ryggen, stadiga på rösten och rättframma i blicken som författaren påstår kan väl diskuteras.

Händelseutvecklingen tar en överraskande, men fullt logisk, vändning i slutet och lämnar läsaren med en känsla av att det var väl inte det här vi hade tänkt oss? En officer i ÖB:s följe formulerade frågan så här till statsministern: ”Jag förstår att regeringens mål var att hålla landet utanför en väpnad konflikt” och på ministerns jakande svar fortsatte ” och jag som trodde att vårt mål var att bibehålla vår frihet och oberoende”.

Johan Wiktorin har lycktas väl med sitt projekt. Han presenterar en välskriven och välformulerad, spännande och intressant kortroman som är ett välkommet bidrag till den nyvaknande försvarsdebatten. Strax före julhelgerna lät *Svenska Dagbladet* ett antal personer tala om vad de skulle vilja ge i julklapp till olika makthavare och journalisten, debattören och ledamoten i KKrVA Claes Arvidsson ville ge *Korridoren till Kaliningrad* till försvarsberedningens ledamöter. Man får hoppas att de fått den och att de läser den!

Recensenten är generalmajor och ledamot av KKrVA.